

SZKOŁA PODSTAWOWA NR 58
im. Melchiora Wańkowicza
ul.Młynarska 42/46
91-838 Łódź
tel./fax. 42 655-34-50, e-mail: sp58-lodz@wp.pl

**PROCEDURY POSTĘPOWANIA
W SYTUACJACH TRUDNYCH WYCHOWAWCZO, ZWIĄZANYCH
Z ZAGROŻENIEM ZDROWIA I ŻYCIA UCZNIÓW
W SZKOLE PODSTAWOWEJ NR 58 W ŁODZI**

Podstawa prawna:

- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej
- Konwencja Praw Dziecka;
- Narodowy Program Zdrowia na lata 2016-2020;
- Ustawa o postępowaniu w sprawach nieletnich z dnia 26 października 1982r.

I. WSTĘP

Na poziomie szkoły podstawowej sytuacjami trudnymi wychowawczo możemy nazwać sytuacje, zachowania, zjawiska patologiczne, w których występuje zagrożenie bezpieczeństwa uczniów i pracowników szkoły.

W skład sytuacji trudnych wchodzi:

- 1) agresja słowna, m.in.: używanie wulgaryzmów, przezywanie, wyśmiewanie, poniżanie, grożenie, obmawianie, nękanie, ośmieszanie, prezentowanie dominacji wobec innych, chęć podporządkowania innym sobie;
- 2) agresja fizyczna, m.in.: bicie, kopanie, popychanie, niszczenie mienia szkoły i uczniów, plucie, zamykanie w pomieszczeniach, wymuszanie przedmiotów wartościowych lub pieniędzy;
- 3) agresja bez słów i kontaktu fizycznego, m.in.: celowe wrogie miny i gesty, izolowanie, manipulowanie związkami rówieśniczymi;
- 4) zjawiska zagrażające zdrowiu własnemu i innych, m.in.: burzliwa reakcja emocjonalna, autoagresja, informowanie o myślach i czynach samobójczych, niebezpieczne zachowania chorobowe uczniów;
- 5) samowolne opuszczenie przez uczniów budynku szkoły lub zajęć pozaszkolnych;
- 6) przynoszenie do szkoły przedmiotów zagrażających zdrowiu i bezpieczeństwu własnemu i innych;
- 7) przynoszenie do szkoły substancji toksycznych: biologicznych, chemicznych, łatwopalnych lub leków;
- 8) posiadanie, rozpowszechnianie i zażywanie środków psychoaktywnych;
- 9) przebywanie w szkole pod wpływem alkoholu, narkotyków lub innych środków psychoaktywnych;
- 10) wagary;
- 11) kradzieże;
- 12) cyberprzemoc - przemoc z użyciem technologii informacyjnych i komunikacyjnych, głównie Internetu oraz telefonów komórkowych, m.in.: nękanie; straszenie; szantażowanie; z użyciem sieci; publikowanie lub rozsyłanie ośmieszających, kompromitujących informacji, zdjęć, filmów z użyciem sieci oraz podszywanie się w sieci pod kogoś wbrew jego woli;
- 13) zakłócanie spokoju, ładu i porządku publicznego.

Cel: zapewnienie bezpieczeństwa fizycznego, psychicznego i emocjonalnego uczniów oraz zapobieganie i przeciwdziałanie sytuacjom trudnym wychowawczo w szkole.

II. PODSTAWOWE ZAŁOŻENIA

Podstawowym celem opracowania sposobów postępowania w sytuacjach trudnych wychowawczo w szkole jest ustalenie, jak skutecznie i w uporządkowany sposób postępować w sytuacjach trudnych i rozwiązywać je, czyli jak wzmacniać czynniki ochronne oraz redukować czynniki destrukcyjne?

1. Założenia wstępne:

- 1) działania prewencyjne mają pierwszeństwo przed skoordynowanymi, wielopłaszczyznowymi i kompletnymi działaniami, stosowanymi w momencie zaistnienia sytuacji trudnej;

- 2) działania podejmowane w momencie wystąpienia sytuacji trudnej – interwencje – są maksymalnie uproszczone;
- 3) działania po zaistnieniu sytuacji trudnych;
- 4) ustalenie form pomocy dla ofiary i agresora;
- 5) współpraca z rodzicami, nauczycielami, innym osobami i instytucjami.

III. PROPOZYCJE DZIAŁAŃ PROFILAKTYCZNYCH, POPRZEDZAJĄCYCH WYSTĄPIENIE SYTUACJI TRUDNYCH WYCHOWAWCZO

1. Zbieranie informacji od nauczycieli, uczniów, rodziców, innych pracowników szkoły i osób/ instytucji współpracujących ze szkołą o skali zjawisk mających wpływ na powstanie sytuacji trudnych.
2. Realizacja programu wychowawczo – profilaktycznego szkoły.
3. Współpraca szkoły z poradniami psychologiczno – pedagogicznymi i innymi instytucjami świadczącymi pomoc psychologiczno – pedagogiczną.
4. Współpraca szkoły z Policją, Strażą Miejską i instytucjami wspierającymi szkołę w realizacji programu wychowawczo – profilaktycznego.
5. Diagnozowanie i monitorowanie ryzykownych sytuacji wychowawczych w środowisku szkolnym.
6. Diagnozowanie i monitorowanie złych stanów emocjonalnych uczniów.
7. Diagnozowanie, monitorowanie i podejmowanie działań związanych z wystąpieniem zagrożeń w środowisku rodzinnym ucznia.
8. Udzielanie podstawowej pomocy psychologicznej (wsparcie psychologiczne) uczniom w ramach spotkań indywidualnych i zajęć grupowych.
9. Prowadzenie warsztatów, porad i konsultacji pedagogiczno – psychologicznych dla uczniów, nauczycieli i rodziców.
10. Doskonalenie wiedzy i umiejętności nauczycieli w zakresie zapobiegania i rozwiązywania trudności wychowawczych oraz ewaluacja działań w tym zakresie.

IV. OGÓLNY SCHEMAT POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU WYSTĄPIENIA SYTUACJI TRUDNEJ

1. Działania interwencyjne w przypadku zachowania ucznia naruszającego ład i porządek na lekcji oraz uniemożliwiającego prowadzenie lekcji - wulgarne zachowania w stosunku do rówieśników, nauczyciela; głośne rozmowy; przeszkadzanie rówieśnikom; przemieszczanie się po klasie bez zgody nauczyciela; niestosowanie się do poleceń nauczyciela.

Nauczyciel spokojnie, stanowczo i zdecydowanie porządkuje ucznia/ uczniów, stosując:

- 1) prośbę o zachowanie ładu i porządku;
- 2) upomnienie słowne;
- 3) wpisanie uwagi do dziennika lekcyjnego;
- 4) w przypadku braku pożądanego efektów działań nauczyciela, na prośbę tego nauczyciela wsparcia udziela pedagog/ wicedyrektor/dyrektor szkoły - interwencja;
- 5) działania wychowawcy w porozumieniu z nauczycielem uczącym;
- 6) zintegrowane działania wychowawcy i pedagoga;
- 7) zintegrowane działania wychowawcy, pedagoga i dyrektora szkoły;
- 8) zintegrowane działania wychowawcy, pedagoga i dyrektora szkoły oraz osób (instytucji) współpracujących ze szkołą w zakresie wychowania.

2. Działania interwencyjne w przypadku zagrożenia zdrowia i życia uczniów:

- 1) bezzwłoczne podjęcie działania mającego na celu powstrzymanie i wyeliminowanie niepożądanego zjawiska - każdy pracownik szkoły będący świadkiem zdarzenia;

- 2) izolacja sprawcy i ochrona poszkodowanego oraz udzielenie im pomocy przedmedycznej – każdy pracownik szkoły, ze szczególnym uwzględnieniem pedagoga, dyrektora, wicedyrektora szkoły, pielęgniarki;
- 3) powiadomienie rodziców/ prawnych opiekunów o zaistniałej sytuacji i stanie zdrowia dziecka oraz ustalenie dalszego sposobu postępowania;
- 4) w przypadku zaistnienia konsekwencji wymagających udzielenia specjalistycznej pomocy medycznej (w tym zagrożenie zdrowia i życia) niezwłoczne wezwanie pogotowia ratunkowego do szkoły;
- 5) w przypadku braku kontaktu z rodzicem/ prawnym opiekunem opiekę nad uczniem podczas udzielania pomocy medycznej sprawuje osoba wyznaczona przez dyrektora szkoły.

3. Działania interwencyjne w przypadku wystąpienia aktów zastraszania, wymuszania, wywierania presji również w przypadku cyberprzemocy.

1) działania wobec sprawcy:

- a) powiadomienie wychowawcy/ pedagoga/ wicedyrektora/dyrektora szkoły,
- b) przeprowadzenie rozmowy z uczniem w celu wyjaśnienia zdarzenia,
- c) powiadomienie i rozmowa z rodzicami/ prawnymi opiekunami; pouczenie, ustalenie zadośćuczynienia i kary,
- d) w przypadku braku poprawy i powtarzania się sytuacji – ponowna rozmowa z rodzicami i powiadomienie policji,
- e) dalszy tok postępowania prowadzi policja.

2) działania wobec ofiary:

- a) powiadomienie wychowawcy/ pedagoga/ wicedyrektora/ dyrektora szkoły,
- b) przeprowadzenie rozmowy z uczniem w celu wyjaśnienia zdarzenia,
- c) doraźne wsparcie psychologiczne,
- d) powiadomienie i rozmowa z rodzicami/ prawnymi opiekunami; udzielenie porady, ustalenie form wsparcia psychologicznego dla dziecka w szkole i ustalenie działań szkoły wobec sprawcy,
- e) w uzasadnionym przypadku (trauma) skierowanie ucznia na terapię dla ofiar przemocy do poradni psychologiczno - pedagogicznej lub innej instytucji świadczącej pomoc psychologiczną.

4. Działania interwencyjne w przypadku dokonania kradzieży:

- 1) przyjęcie zgłoszenia przez nauczyciela i próba wyjaśnienia sytuacji;
- 2) powiadomienie przez nauczyciela o zaistniałej sytuacji wychowawcę klasy/ pedagoga/ wicedyrektora/dyrektora szkoły;
- 2) wysłuchanie świadków, osób pokrzywdzonych i podejrzanych;
- 3) ustalenie okoliczności zdarzenia oraz wartości skradzionej rzeczy;
- 4) ustalenie sprawcy i przeprowadzenie rozmowy uświadamiającej skutki czynu;
- 6) powiadomienie i rozmowa z rodzicami / prawnymi opiekunami podejrzanego i pokrzywdzonego oraz zainteresowanymi uczniami;
- 7) zwrot skradzionej rzeczy lub ustalenie formy rekompensaty i kary;
- 8) w przypadku nieustalenia sprawcy oraz kradzieży o dużej wartości wezwanie lub powiadomienie policji;
- 9) prowadzenie dalszego toku postępowania przez policję.

5. Działania interwencyjne w przypadku wystąpienia innych sytuacji trudnych wychowawczo:

- 1) wysłuchanie stron konfliktu, gromadzenie informacji dotyczącej zaistniałej sytuacji;
- 2) ustalenie przyczyn i skutków zaistniałej sytuacji;
- 3) przypomnienie obowiązujących dla uczniów zasad bezpieczeństwa w szkole

- i konsekwencji nagannych zachowań, prowadzenie mediacji;
- 4) powiadomienie i rozmowa z rodzicami/ prawnymi opiekunami, wspólne ustalenie działań, w tym form pomocy psychologicznej.
- 5) w przypadku, gdy uczeń dopuszcza się niebezpiecznych zachowań po raz kolejny wprowadzenie zintegrowanych działań wychowawcy, pedagoga i dyrektora szkoły oraz osób (instytucji) współpracujących ze szkołą w zakresie wychowania.

V. DZIAŁANIA I OSOBY ODPOWIEDZIALNE ZA ICH REALIZACJĘ, W PRZYPADKU WYSTĄPIENIA SYTUACJI TRUDNYCH.

1. Pierwszy poziom – działania wychowawcy klasy:

- 1) rozmowa indywidualna wychowawcy z uczniem lub uczniami:
  - a) wyjaśnienie zaistniałej sytuacji,
  - b) ustalenie wersji wszystkich stron uczestniczących w konflikcie;
- 2) rozmowa nauczyciela i/lub wychowawcy z uczniem w obecności klasy;
- 3) sformułowanie wobec ucznia pouczenia wychowawczego przez nauczyciela lub wychowawcę;
- 4) ustalenie i zastosowanie kary, wpisanie uwagi do dziennika lekcyjnego w przypadku braku poprawy zachowania;
- 5) wypracowanie z uczniem i klasą sposobów rozwiązania sytuacji konfliktowych – warsztaty/ pogadanki;
- 6) osobiste, telefoniczne lub pisemne poinformowanie rodziców/prawnych opiekunów o zaistnieniu sytuacji trudnej;
- 7) w przypadku uczniów sprawiających trudności wychowawcze w świetlicy/ bibliotece szkolnej – bezpośrednia informacja wychowawcy świetlicy/ nauczyciela-bibliotekarza do rodziców/prawnych opiekunów i wychowawcy;
- 8) stałe monitorowanie ucznia/uczniów;
- 9) omówienie z rodzicami na zebraniu sytuacji trudnych występujących w klasie, sposobów ich minimalizowania i/ lub rozwiązania oraz prowadzenie poradnictwa psychologicznego dla rodziców;
- 10) bieżące dokumentowanie działań.

2. Drugi poziom – zintegrowane działania wychowawcze pedagoga i wychowawcy:

- 1) poinformowanie przez wychowawcę o zaistniałej sytuacji/zjawisku – wsparcie pedagoga;
- 2) wspólne ustalenie sposobów dalszego postępowania;
- 3) indywidualna rozmowa wychowawcza pedagoga i wychowawcy z uczniem / uczniami – diagnoza zjawiska – ustalenie jego przyczyn i skutków;
- 4) telefoniczne lub pisemne poinformowanie rodziców/prawnych opiekunów o zaistniałej sytuacji;
- 5) rozmowa pedagoga i wychowawcy z rodzicami /prawnymi opiekunami ucznia i uczniem; ustalenie działań rodziców i szkoły z zakresu pomocy psychologicznej dla ucznia w szkole lub/i poza szkołą;
- 6) udzielenie uczniowi kary statutowej, w tym kolejnej;
- 7) działanie wychowawcze – pogadanki/ warsztaty/ mediacje pedagoga i wychowawcy z klasą/ grupą uczniów; w tym wypracowanie z klasą konstruktywnych sposobów rozwiązania sytuacji konfliktowych;
- 8) interwencyjne/ doraźne pogadanki/ warsztaty klasy z zaproszoną osobą – specjalistą w danej dziedzinie;

- 9) zgłoszenie sytuacji wyjątkowo trudnej dyrektorowi/wicedyrektorowi szkoły – w przypadku wyczerpania dostępnych środków wychowawczych przez wychowawcę i pedagoga: ustalenie specjalnych działań wychowawczo – profilaktycznych i opracowanie aneksu do planu wychowawczo – profilaktycznego klasy, z uwzględnieniem skutecznych warsztatów dla uczniów, pogadek i warsztatów dla rodziców z udziałem specjalistów z poradni psychologiczno –pedagogicznej;
- 10) rozmowa wychowawcy/ pedagoga z rodzicami uczniów klasy na zebraniu – poinformowanie rodziców o podjętych przez szkołę działaniach;
- 11) bieżące dokumentowanie działań.

3. Trzeci poziom – zintegrowane działania wychowawcze dyrektora/wicedyrektora szkoły we współpracy z pedagogiem, wychowawcą i instytucjami pomocowymi/ wspierającymi rodzinę i szkołę:

- 1) zapoznanie z przebiegiem dotychczasowych **udokumentowanych** działań profilaktyczno - wychowawczych wychowawcy i pedagoga;
- 2) rozmowa dyrektora z rodzicami/prawnymi opiekunami ucznia w obecności wychowawcy i pedagoga – pouczenie, powiadomienie o podjęciu dalszych działań przez szkołę;
- 3) ustalenie dla ucznia dodatkowego wsparcia psychologicznego;
- 4) powiadomienie policji o popełnieniu przez ucznia czynu karalnego lub wezwanie policji;
- 5) wnioskowanie do MOPS – u o: rozpoznanie sytuacji rodzinnej i domowej ucznia, udzielenie stosownego wsparcia, w tym wsparcia asystenta rodziny;
- 6) powiadomienie Sądu Rodzinnego o niewydolności wychowawczej rodziny i wnioskowanie o rozpoznanie sytuacji rodzinnej oraz udzielenie rodzinie stosownego wsparcia, w tym ustanowienie nadzoru kuratora sądowego;
- 7) rozmowa dyrektora/wicedyrektora szkoły z rodzicami uczniów klasy na zebraniu – poinformowanie rodziców o podjętych przez szkołę działaniach korygujących lub naprawczych;
- 8) bieżące dokumentowanie działań.

4. Czwarty poziom – zintegrowane działania wychowawcze dyrektora/wicedyrektora szkoły we współpracy z pedagogiem, wychowawcą i instytucjami pomocowymi/ wspierającymi rodzinę i szkołę:

- 1) w szczególnie trudnych sytuacjach, dyrektor szkoły może zorganizować spotkanie zespołu, którego zadaniem jest staranne przeanalizowanie sytuacji ucznia i rodziny oraz wspólne podjęcie optymalnych dla ucznia i rodziny działań;
- 2) w skład zespołu wychowawczego mogą wchodzić:
  - a) dyrektor/ wicedyrektor szkoły - przewodniczący zespołu;
  - b) wychowawca;
  - c) nauczyciele uczący ucznia;
  - d) pedagog;
  - e) psycholog;
  - f) kurator sądowy/kurator społeczny;
  - g) pracownik MOPS-u (asystent rodziny lub inny);
  - h) przedstawiciel Policji.

VI. ZAKRES OBOWIĄZKÓW PRACOWNIKÓW SZKOŁY NA WYPADEK SYTUACJI TRUDNEJ – ZAGROŻENIE ZDROWIA LUB ŻYCIA DZIECKA

1. Pielęgniarka/pedagog/nauczyciel/dyrektor/wicedyrektor/ każdy inny pracownik szkoły:

- 1) udzielenie dziecku pierwszej pomocy przedmedycznej;
- 2) poinformowanie dyrektora/wicedyrektora szkoły o zdarzeniu;
- 3) telefoniczne poinformowanie rodziców/prawnych opiekunów o zaistniałej sytuacji i udzielonej uczniowi pomocy przedmedycznej i potrzebie udzielenia uczniowi pomocy medycznej oraz ustalenie dalszego sposobu postępowania z dzieckiem;
- 4) zanotowanie wszystkich czynności podjętych wobec ucznia w „ Zeszycie pierwszej pomocy i udzielanych porad”- pielęgniarka, w tym telefonicznej rozmowy przeprowadzonej lub nieodbytej i ustaleń z rodzicami / prawnymi opiekunami dotyczących sposobu dalszego postępowania z dzieckiem;
- 5) przekazanie ratownikom medycznym kluczowych informacji o sytuacji poszkodowanego.

2. Nauczyciele, pracownicy administracji i obsługi szkoły - sekretariat:

- 1) udzielenie dziecku pierwszej pomocy przedmedycznej;
- 2) telefoniczne powiadomienie rodziców/prawnych opiekunów o wypadku, chorobie i samopoczuciu dziecka oraz ustalenie dalszego postępowania w stosunku do ucznia;
- 3) zanotowanie rozmowy telefonicznej i ustaleń dotyczących dalszego postępowania z rodzicami / prawnymi opiekunami w wykazie rozmów telefonicznych,
- 4) wezwanie pogotowia ratunkowego, policji lub innych służb, jeśli zaistnieje taka potrzeba.

3. Sposoby dokumentowania opisanych działań przez wychowawcę, pedagoga i dyrektora:

- 1) opisanie problemu - trudności wychowawczych ucznia, podjętych działań i ustaleń z uczniem i rodzicami w karcie porad i konsultacji, w tym form udzielanej uczniowi pomocy psychologicznej;
- 2) zapis podjętych działań w dzienniku pedagoga;
- 3) pismo do rodziców/prawnych opiekunów o zastosowanych wobec ucznia karach statutowych;
- 4) pismo/pisma do: MOPS-u lub na policję, lub do Sądu Rodzinnego dla Nieletnich o podjęcie wobec rodziny stosownych działań.

4. Adresy, pod którymi rodzina może uzyskać pomoc materialną, psychologiczną, prawną:

1) Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej I Wydział Pracy Środowiskowej Łódź, ul. St. Tybury 16 tel.: (42) 640 70 07; (42) 640 70 15, fax: (42) 640 70 07 w. 115 e-mail: 1wps@mops.lodz.pl

2) Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna nr 2 Łódź, ul. Motylowa 3 tel. (42) 659 15 81 e-mail: poradnia.motylowa@gmail.com

3) Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna dla Młodzieży Łódź, ul. Wyszyńskiego 86 tel. (42) 688 16 68 e-mail: poradniadlamlodziezy@op.pl

4) Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna nr 1 Łódź, ul. Hipoteczna 3/5 tel. (42) 651 49 72 e-mail: ppp1lodz@gmail.com

5) Poradnia Zdrowia Psychicznego dla Dzieci i Młodzieży Łódź, ul. Zawiszy Czarnego 8/10 tel. (42) 657 20 23

6) Sąd Rejonowy dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi Łódź, al. Kościuszki 107/109 tel. (42) 66 40 900 e-mail: 8.rodzinny@lodz.sr.gov.pl

7) Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Łodzi, ul. Piotrkowska 102 tel. (42)
630 11 02 e-mail: mopz@s102.com.pl